

לוא יוצר

פנא זיגן זשד?

השמר לך פן תשכח את ד' אלהיך (ח-יא)

הרבי ר' בונם מפשיטחה ז"ל נכנס פעם אצל הרבי מלובלין ז"ל ומצאו שהוא מודאג ביותר. משראהו הרבי מלובלין התאונן לפניו, שזה עתה עבר על לאו מפורש שבתורה: „השמר לך פן תשכח את ד' אלהיך” – וזא הסיח לרגע את דעתו מהשם-יתברך.

ג'סג
①
הזינג
ה'ת"ה

נענה הרבי ר' בונם ואמר:

„הדין הוא לגבי שיכחה כי עומר בן סאתיים אינו בגדר שיכחה, לפי שמחמת גודל חשיבותו הריהו, שכוח ולבסוף זכור” – שחזקה על בעל-הבית שייזכר בו מיד. הוא הדין גם במר. היסח-הדעת של רגע אחד אינו בגדר שכחה, שכן חזקה עליו שמיד ישוב ויזכר והיינו, לבסוף זכור, ואין לו איפוא כל סיבה לדאגה.”
„יישר כוחך! החייתני!” – קרא הרבי מלובלין ז"ל...

בנ"י במדבר הלכו יחפים או במנעלים?

”ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה” (ח, ד)

②
ל'כ"ו
ה'ת"ה

פירש רש"י לא נפח [רגלך] כבצק, כדרך הולכי יחף שרגליהם נפוחות.

מדברי רש"י נראה שבנ"י הלכו במדבר יחפים ללא נעלים. לכאורה פסוק מפורש בפרשת כי תבוא סותרו – ”ונעלך לא בלתה מעל רגליך”, הרי שהיה להם נעלים?

נאמרו בזה כמה תרוצים:

א. רבינו עובדיה מברטנורא הרא"ם והגור אריה ביארו כוונת רש"י, ”רגליך

לא בצקה” כדרך הולכי יחף, מדוע? כי ”נעליך לא בלתה מעל רגליך”, ולא הלכתם כלל יחפים, אלא עם נעלים.

ב. בספר ביאורי מהרא"י (בעל ”תרומת הדשן”) תירץ, החלק שהיה סביב הרגל לא בלה, כי לא השליט המקום ב"ה באותו מקום רקבון, אבל מה שתחת כפות הרגלים שרגיל להקרע מחמת הדריסה, לא הגן הקב"ה נגד זה, כי לא רצה לעשות נס נגד הטבע. ראייה לדבר, שהרי ממציא רש"י טעם למה לא בלו שמלותם, לפי שהיו ענני הכבוד מגחצין אותן, מדוע לא אמר שבדרך נס וגבורת הקב"ה היתה, אלא שהקב"ה לא עשה ניסים גלויים.

ג. רבינו בחיי וה"אמרי שפר" תרצו באופן נוסף: כל השבטים הלכו עם נעלים ועליהם נאמר הפסוק ”ונעליך לא בלתה” וגו'. אבל שבת לוי שהיו נושאים את הארון על כתפיהם הם המה שהלכו יחפים ללא נעלים, ועליהם נאמר הפסוק ”ורגליך לא בצקה”.

ד. ה"שפתי חכמים" תירץ: אנשי דור המדבר חלקם יצאו ממצרים וחלקם נולדו במדבר. אלו שיצאו ממצרים היה להם נעלים כי הביאו איתם ממצרים, ועליהם נאמר ”ונעליך לא בלתה”. אבל אלו שנולדו במדבר הלכו יחפים כיון שלא היה להם נעלים, ועליהם נאמר ”ורגליך לא בצקה”.

ה. נראה לבאר באופן נוסף: כתב רש"י על הפסוק ”ויזנב בך כל הנחשלים אחרריך” (כה, יח) חסרי כח מחמת חטאתם שהיה הענן פולטן. הרי לנו שחלק מבנ"י היו מחוץ לענני הכבוד, ומי הם? שבת דן, כפי שכתב בתרגום יונתן ובעל הטורים, לפי שהיה ביניהם פסל מיכה פלטן הענן לבל הסתופף עליהם צל שדי.

1

והנה השי"ך (בפי מסעי) הקשה מדוע כתוב בפסוק "ויסעו... ויחנו" וגו' וכי בניי נסעו במדבר היה צריך לכתוב "וילכו". מעיין זה הקשה גם החיד"א על הפסוק "למען ידעו דורתכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל", מהו "הושבתי" היה צ"ל "הולכתי"? אלא תירצו שבאמת בני ישראל במדבר לא היו הולכים כלל, אלא היו יושבים על הענן שהיה מתחתיהם כמו היושבים בספינה, והענן היה מוליכם ממקום למקום.

20

לפי זה מיושב היטב, כל השבטים שהיו בתוך הענן לא היו זקוקים לנעלים כיון שהענן חסיעם ממקום למקום, ועליהם נאמר הפסוק "ורגלך לא בצקה". אולם החוטאים ושבט דן שהענן פלט אותם והיו צריכים ללכת ברגליהם, הם היו זקוקים לנעלים, ועליהם נאמר "ונעליך לא בלתה מעל רגליך".

ו זוהי הנסיון עם נמינת המן, דאיתא במד"ר (ו, ד) על הפסוק צפרי צהעלותך ועמה נפשו יצשה (י"א, ו) הרי נפשות יצשים שנאמר ועמה נפשו יצשה אין כל וכו' ועיין שם בהפירוש ידי משה שצביא ששמע צם ירושלמי אחד, דהרי פירוש, לפי שכחוב כי כל הנפש אשר לא מעונה, והקשו בוחר הק' הלא בכל מקום דכתיב נפש קאי על הנשמה ומה ענין שייך צנשמה, ומשני לפי שציקר חיותו של הנשמה הוא הצרכה וזה הלכה מן כל מאכל, וא"כ צמן אף שנשמה לכל הטעמים, לכל מקום לא היו יכולים לעשות שום צרכה רק מה שהיו רואים צעניהם וזה שאמרו נפשו יצשה וזה שאמר המדרש הרי נפשות יצשים, פי' שהנשמה יצשה מכה שלא צרכו, עיי"ש.

4 י"מ ש"א

ויענך וירעיבך ויאכילך את המן וכו' למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם (ת, ג). י"ל הביאור, על פי מה שיש לפרש הכתוב לקמן (פסוק טו) המאכילך מן צמדבר וכו' למען ענותך ולמען נסותיך להיטוב צבחיתך. ולכאורה מה היה הנסיון עם אכילת המן (ועיין בפירוטו טז). וי"ל על פי הגמ' צמנחות (נג): על הפסוק מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך (י, יג), אל תקרי מה אלא מאה דחייב אדם לצרך מאה צרכות בכל יום, ופירש ה"ן איש חי (ע"י ב"ר יהודה גמ' טז) דמסגולות מאה צרכות היא להציא האדם לצבאת שמים דעל ידי שמכוון צשעה שמצרך, שמצרב להקצ"ה ומכיר שהוא נותן לו הכל, או צא ליראת שמים.

דרכים אחרים לצוא ליראת שמים, או ח"ו יתשלנו ממנו. זה יש לפרש הפסוק הנ"ל, ויענך וירעיבך ויאכילך את המן, דהמנ ה עינו לכלל ישראל דעל ידו לא צרכו צם הנהנין וחסרו להם היכא צמנא לא לקצבת אלקים וירעיבך שהיה כמו צב אללס צקשו ליראה ולא מצאו, והכתוב מצין דהקצ"ה עשה זאת כדי ללמד צנ"י לא על הלחם לצדו יחיה האדם כי על מוצא פי ה' יחיה האדם, כלומר דהלחם ה אינו חיות להנשמה אלא מוצא פי ה' דעל ידי הצרכות שמזכיר שם ה' זה חיות של הנשמה כנ"ל, ורצה הקצ"ה לצאת אם יבקשו עוד היכא צמנא לצוא דאית שמים, אבל צענוחינו הרבים צתמשו עם משוקפת ורנונס לתאוות ורס מצו צכתוב והאספסוף אשר צקצבו החאו תאוה וכו'.

ובדבריו מצאו בבני יששכר (מאמרי צמחות מאמר ג) דמציא שהרה"ק ר' העשיל מודיע צשוב ז"ל שאל פעם אחיה צרכה צרכו על המן, ונענה אחד מהצברים דצמדומה לו שלא צרכו כלל כיון שכל הצרכה חליתו לצבר הניצולות הקדושות צהמאל, אבל צהמן שהיה לחם אצירים כלומר מאכל של מלאכי השרת א"כ לא היה צריך כלל לצרך עליו, עיי"ש (וכן הוא בצמור וצבש פ"י משפטים ע"פ ועצתם את ה' אלקיכם, דהעיקר צמה צמעלה הניצוץ הוא הצרכה צמצך על האכילה והצמיה צקדושה, עיי"ש). אם כן יש לומר דזה היה נסיון של המן, דהיה חסר להם הצרכה לצרך שהוא היכא צמנא להציא יראת שמים עליהם, ורצה הקצ"ה לראות אם יעמדו צנסיון זה אם

לְצַדֵּק אֵת הַדָּן עַל כָּל הַמְּאֹרֵעַ כִּדְכִיבֵי (דְּבָרִים ח) וְרַעַת עִם לִבְנֵךְ
 כִּי כֹאשֵׁר יִיכַר אִישׁ אֶת בְּנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ מִיִּסְדֵּךְ. לְצַדֵּק, דְּרִשׁוּ חֲכָמִים (בְּרִכּוֹת דף
 ס) אִם הֲרִיעֶיךָ הִדְבָּה יֵהָא בְּעֵינֶיךָ מֵעַם וְאִמְרוּ מֵעַם מְחֻבֵי נִבְתִּי. (ו) יִהְיֶה שֵׁמֶחַ
 בְּיִסְדֵּיךָ כִּשְׂבָאִין עֲלֶיךָ, וְאִם אֵינִי יָכוֹל לְסוּבְלֵךְ מִכִּים לְאַחַר שִׁיעָבְרוּ יִשְׁמַח בָּהֶם
 וְיִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵל יִתְפָּאֵר בָּהֶם כְּדֹאמְרֵינִי (בְּרִכּוֹת דף ו) אֲנִי אֲדִמְרֵךְ שְׂחִיקוֹתָא. וְסִצְחָה
 ה' עִם מֵאֵר אֵל הָאֲרֵבָה כֹּאשֵׁר דְּרִשׁוּ רַבּוּתֵנוּ (בְּרִכּוֹת דף כג חלק דף קא) כִּנְל
 מֵאֲדָרְךָ, כִּנְל מֵדָה וְמֵדָה שְׂרֵא מֵדָה לְךָ גַם מֵצִיט דְּוִוּוֹת הַרְאִשְׁנִים שְׂחִי מִחֲבִיבֵךְ
 הַיִּסְדֵּיךָ. וְגַם דְּרִשׁ רַבִּי עֲקִיבָא הַבִּיבֵן יִסְדֵּיךָ.

5 ס"א, ה

"הַשְׂוֵה וּמִשְׁוֵה קָטָן וְגִדּוֹל"

הַשְׂמֵר לְךָ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ (ה, יא)

6

הסמ"ג במנין התרי"ג מצוות, למד מפסוק זה את הלאו של גאווה.

תפארת
124

הנה, לרבים מאתנו ישנה הרגשה, שככל שגדלים יותר, כנגד זה החיובים פוחתים והולכים, וכבר מותר לדבר שיחה ארוכה בפומבי באמצע סדר הלימוד או לאחר התפילה, ומה שלבחור צעיר הוא איסור גדול, לאברך מבוגר וחשוב כבר מותר... אבל באמת טמונה בכך טעות גדולה מאוד.

והנה רואים כמה שחז"ל החמירו בעוון הגאווה. והסיבה, שהרי מבחינת מעשית, שתי נקודות קרובות העומדות זו למעלה מזו, הנקודה העליונה קרובה יותר לשמים מהתחתונה, ואע"פ שההבדל הקטן הזה מתבטל בתוך המרחק העצום, אך בכל אופן ההבדל קיים.

לעומת זאת, אם נתבונן מבחינה מתמטית, האם הנקודה העליונה קרובה לגבי האין סוף יותר מהנקודה התחתונה, התשובה הברורה תהיה שאינה קרובה יותר, שהרי זו רחוקה אין סוף וזו רחוקה אין סוף, וכלל הוא בידינו שאין סוף אחד אינו גדול יותר מאין סוף אחר.

נמצא, שההבדל בין הגדול שבגדולים לבין הקב"ה, אינו פחות כלל מההבדל שבין תקב"ה לפשוט שבפשוטים, וזהו שאומרים בפיוט בימים הנוראים: "השוה ומשוה קטן וגדול".

והנה זה ודאי שהערכים "קטן" ו"גדול", הם רק ערכים יחסיים. בנין שהוא גדול, לעומת ההרים מסביב הוא קטן, וא"כ הידיעה מהו קטן ומהו גדול באופן מוחלט, תלויה בשאלה מהו באמת המרכז של כל העולם, מהו הלב של כל המציאות שהכל סובב סביבו, ואליו ולעומתו מתייחסים כל שאר הברואים.

לכן, המתגאה הסובר שהוא גדול מחבירו, הריהו סותר את יסוד היסודות, שהרי הקב"ה הוא מרכז הברואים, כל החיות ממנו ית' והוא נשמת הכל, וא"כ ביסוד האמת לעומת אין סופיותו יתברך שהוא מרכז הכל, אין חילוק כלל בין ראובן לשמעון, ובמה יתגאה, וכ"ש מי שחושב שגדלותו ממעטת את חיובו כלפי בוראו, הרי הפקיע כביכול את הבורא ממרכז העולם, ה' ישמרנו.

7

* הג"ה, ונראה לי שזהו כונת המדרש רבה (בראשית פרשה כא) אין ועתה אלא תשובה, שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך וגו', ולכאורה היכן רמוז תשובה בתיבת ועתה, ובתיבת ליראה את ה' נוכל לומר שרמוז תשובה,

הערה 1
ב' א' הכת'
300

אבל לא בתיבת ועתה, ונוכל לומר שהכוונה הוא זהו מה שכתבנו דעיקר כח היצר שהוא מטעה להאדם לאמר היום אין לך פנאי ללמוד ולעסוק במצוות ולהתבונן בנפשך איך לקיים את התורה, למחר וליומא אחרא תעשה כל זה שאז תהיה פנוי מטרדותיך, וכן כשיבוא מחר מרחץ אותו על מחר וכן הולך כל ימיו כרעיון זה. וזהו מה שכתוב במשלי (ג, כח) אל תאמר לרעך לך ושוב ומחר אתן ויש אתך, רעך מרמוז על יצר טוב שהוא ריע אמיתי של האדם, והיצר הרע מרחח אותו תמיד על מחר. והו' גם כן שרמוז התורה בפרשת תבא שכתוב היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם ככל לבבך ובכל נפשך, וכן אמרו חז"ל ישוב היום שמא ימות למחר וכו', ושמעתי בשם גאון אחד שאמר שהאדם צריך לשער בנפשו שלשה דברים, אחד שאין לו אלא יום

אחד לחיות, גם שאין לו אלא פרק משניות אחד או דף גמרא אחד מה שהוא עוסק בו עתה, גם שהוא ישראל אחד שהקדוש ברוך הוא מצווה על קיום התורה ובו תלוי קיום העולם, כי על ידי זה שיחשוב שיש לו רק יום אחד לחיות יעשה כל מה שבכוהו בתשובה ומעשים טובים ולא יניח הדבר עד למחר. גם ממה שיחשוב שאין לו אלא מעט ללמוד ממילא שוב לא יתעצל בזה לאפוקי מהיצר שמרחיב הדבר בלבו ואומר לו כמה תהיה מוכרח עוד לעמוד משך זמן רב עד שתגמור הסדר או המסכת ועל ידי זה הוא מרפה ידו. גם ממה שיחשוב שעליו תלוי קיום העולם יזרו ביותר לאפוקי מהיצר שמטערה ואומר לו בודאי נמצא אנשים אחרים מקיימי התורה כראוי ויחזיקים העולם בשבילם. ובאמת כבר אמרו חז"ל שחייב אדם לומר בשבילי נברא העולם וגם פעמים שהעולם חציו זכאי וחציו חייב וכשנתוסף חומא אחד הוא מכריע כל העולם לכף חובה על ידי זה. ולדעתי כל זה רמז בתורה הקדושה כפרשת קריאת שמע, ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו', והאיך תעשה עד שתגיע לזה, והיו הדברים האלה, היינו אותו המעט שהוא לומר עתה, אשר אנכי מצוך, היינו שיחשוב בלבו שבכולם אין רק הקדוש ברוך הוא והוא, היום, היינו שאין לו רק יום זה לבדו. על לבבך, היינו השלשה דברים אלו יהיו לאדם על לבבו תמיד.

9

ועתה בכל זה נבאר היטב בעזרת ה' המדרש הנ"ל דכוונת הכתוב ועתה ישראל וגו' הוא להזהיר להאדם שלא ילך אחר טענת היצר שמרחיב לו הלימוד וההתבוננות בקיום התורה על זמן מחר, ולזה בא הכתוב ואמר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך, ועתה, דייקא, היינו שבכל עת יחשוב מה השם יתברך שואל מאתו

עתה, ובאמת הוא ענין נורא מאד ושייך זה להאדם בכל ימי חייו למשל בשקם בבוקר השכם ומתיישב בנפשו איך לעשות אם לילך לבית המדרש להתפלל או למלאכתו שייך על זה מה שאמר הכתוב ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך, בודאי שואל מעמו שילך להתפלל ולא לעסוק בחפצו מקודם כמו שאמרו חז"ל (ברכות יד, ע"א) ואחר שהתפלל ומתיישב בנפשו מה לעשות עתה אם ללמוד או לילך לביתו, בודאי לכתחילה המצוה שילמוד תיכף אחר התפילה כמבואר באורה חיים סימן קנה, אם לא שהוא אדם חלוש ואחר שלמד ודורש מה לעשות עוד בודאי עתה שואל השם יתברך מאתו שילך לאכול לקיים ושמרתם את נפשותיכם, ואחר שאכל מצוה שילך לעסוק קצת בדרך ארץ, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות לב) ואחר שעסק ושואל עתה מה לעשות עוד בודאי עתה שואל ה' יתברך שיחזור ללימודו כיון שיש לו פנאי, כלל הדבר ענין ועתה שייך להאדם בכל רגע מימי חייו ולכל אחד כפי ענינו, והוא שכתוב שואל מעמך, היינו שלזה שואל השם יתברך עתה מאתו שילך ללמוד תורה, ולזה שואל שילך לגמול הסדר עם פלוני, כי נסכב לו עתה מצוה זו ואי אפשר להתקיים בלתי, וכן כהאי גוונא בכמה ענינים וכשילך באופן זה יעבוד לה' יתברך כל ימיו על פי התורה, וזה שכתוב בהתהלךך תנחה אותך, וזה מעורר לאדם להתגבר על יצרו ולשוב לה' והיו כוונת המדרש הנ"ל.

36

9
10310
יגרב

"מחר" - מדה עמלקית

1 נאמר בתורה (שמות יז, ט) "ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר אנכי נצב על ראש הגבעה ומטה האלקים בידי", אמרו חז"ל (יומא נב:) "זה אחד המקראות שאין להם הכרע". שלא הוכרע אם "מחר" נמשך עם התיבות שלפניו, או עם אלה שלאחריו.

6 לכאורה מה זה משנה לגבי עצם המלחמה בעמלק, אם זה היום או מחר, ומה היה חסר להבנת הענין בלי המלה "מחר"?

ביאור נפלא אמר רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל ("חכמת חיים", בשלח): כאן רמוזה מדה עמלקית שיש לעוקרה ולמחותה כליל עד שלא ישאר זכר ממנה - וזו "מחר"! כי "המחר" הזה, אחת מתחבולותיו של היצה"ר להסיט את האדם מדרך ה' ולהכניס רפיון וקרירות בענין קיום המצוות.

10

1 כי מדרך היצר שאם רואה את האדם עובד את ה' ומקיים מצוותיו, ואינו יכול לו, אזי לא יבא אליו בפעם אחת להסיתו לבל יקיים מצוה זו או אחרת, כי ידוע לו שפיתוי כזה, יעורר את "המפותה" להתנגדות נמרצת - אלא שאינו רואה בזה כל אסון אלא ידחה את קיום הדבר הטוב ל"מחר". וכיוון דאינדיחי אידחי. עצם מעשה הדחייה מביא לרפיון בנכונות האדם לקיים ולעשות את המצוה, וממחר הוא דוחה למחרתיים, ומה שיותר זמן חולף, יותר נחלש הרצון לקיים המצוה עד שיצרו מסיתו לבטל כלל את המצוה. את המדה העמלקית הזאת יש לעקור ולשרש. ואולי זה גם מרומז במה שנאמר "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל", כי הרמת יד, משמעותה עשייה וקיום, מאידך גיסא, כאשר יניח משה ידו ויתרפו ידיו, או אז יגבר עמלק. וזוהי המלחמה של ה' בעמלק מדור דור.

המגביהי לשבת המשפילי לראות

12

"כי ה' אלוקיכם הוא אלוקי האלוקים ואדוני האדונים, הקל הגדול הגיבור והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד עושה משפט יתום ואלמנה ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה".

1 פסוק זה אומר דרשני, נחשוב לרגע אם יבא בן מדינה פלונית ויאמר לנו בהתרגשות "המלך של המדינה בה אני חי הוא המלך החזק ביותר בעולם, ואתם יודעים מדוע הוא המלך החזק ביותר בעולם, מפני שהוא מאמץ בביתו יתום ויתומה..." הלא נלעג לאדם תמוה זה, שבח המלך הוא בכחו בצבא החזק שיש לו, במדינות הרבות שכבושות תחת ידו, בהנהגתו החזקה וכדו', וכאן בפסוק כתוב שהקב"ה הוא "הקל הגדול הגיבור והנורא" למה במה מתבטא כחו "עושה משפט יתום ואלמנה וכו'" הלא פלא הוא?.

התשובה לכך נעוצה צורה בה אנו מסתכלים על העולם. נדמיין לעצמנו אדם שגר בעיר פלונית ונוזקק הוא לדבר בדחיפות על נושא מאד רגיש עם ראש העיר בה הוא גר, אדם כזה מתכוון היטב לפני הפגישה הנכספת הוא חושב בינו לבין עצמו מה לומר ומה לא כדאי שיאמר, וגם מה שכן יאמר הוא חושב איך לומר בצורה שתישמע הכי יפה ונעימה לאוזן, הוא חושב מה ילבש ועם מי יבא ובעצם הוא חושב ומתכנן כל פרט שיכול להופיע במהלך השיחה עוד הרבה לפני שהוא בכלל נכנס לדבר בענינו החשוב. נעצור אדם כזה ונשל אותו למה אתה עושה זאת, בשביל מה כל "הטקס" הזה? והתשובה לכך תהיה פשוטה מאד, אדם זה מבין שראש העיר עסוק מאד עם בעיות גדולות יותר הנוגעות לכלל הצבור ולכן מבין אותו אדם שצריך הרבה טורח והכנה כדי להוריד את ראש העיר שלו ממרומי עיסוקיו לבעיותיו האישיות הקטנות, ולכן הוא חושב ומתכנן את צורת הפגישה עוד הרבה לפני כן, ואם עכשיו נחשוב ונדמיין את אותה פגישה בין האדם הפשוט לשר בממשלה או אף יותר מכך לראש הממשלה כאן האדם הזה יגייס את מיטב כחותיו ויכולותיו כדי להרשים וכדי להשיג את חפצו כי כאן הוא יודע שהעבודה קשה יותר להוריד את האנשים האלו ממרומי עיסוקיהם אל עבר בעיותיו הפרטיות.

11

11 יי אשר לא ישא פנים והא יקח שוחר. מאמרם ז"ל (חגיגה טז, א) מאי דכתיב (מכה ז, ה) "אל האמינו ברע" אל תבטחו באלוף" אם יאמר לך יצר הרע חטא, והקב"ה מוחל, אל תאמין ברע, ואין רע אלא יצר הרע. שנאמר "כי יצר לב האדם רע מנעוריו". ואין אלוף אלא הקב"ה שנאמר (ירמיה ג, ד) "הלא מעתה קראו לי אבי) אלוף נעורי אתה" (עכ"ל). שלא תאמר שהשי"ת ותרן הוא שאינו דומה למסר על מצותו של מלך שגוף העבירה אינו כזיק רק הפרד, לכן בידו למחול. אינם היא מחלה בנפיל. וזה (חגיגה ט"ז): "אבני ביתו (כל אדם וקורות ביתו של אדם) מעידים בו" - הוא על הגזל והחמס שהוא בקניני האדם. ועל עבירות שעל ידי חמסם ופעולות האברים - אבריו מעידים עליו שנטמאו על ידי העון. והעבירות שבמידות - היינו כעס נקימה וכו"ב" - (דבי רבי שילא אמרי) שני מלאכים המלוים לו לאדם - המה יצר הטוב ויצר הרע" - נטמאו. ועל העבירות יתן בשכל - המה דעות כוזבות" - נשמתו

של אדם, וזהו "שמור פתחי פיר". שהדיבור מצויין בהם הנפש המיטלת, וכמו שתרגם אונקלוס וזהו לרוח כמללא וכו'. כי כולם נטמאו ונטמטמו על ידי העונות, והיה כמו שלא מועיל מחילת הרופא לסלוח להחולה שיאכל דברים המזיקים לחיותו.

5

1 ואצל הקב"ה להבדיל אלף אלפי הבדלות העניינים מתנהלים אחרת לחלוטין. הקב"ה לא מנהל רק עיר אחת או מדינה אחת הקב"ה הוא המנהל של כל העולם הוא הנותן פקודות ישירות וברורות אל ליבותם של ראשי המדינות השונות, הוא זה האחד ויחיד שמעצב ומתכנת את לבותם שיתנהגו וינהיגו את מדינותיהם או את עירותיהם כרצונו, הוא זה שמנהל את המלחמות הגדולות ואת המהלכים החשובים ביותר בבריאה ועם כל זאת אין צורך "להוריד אותו ממרומי עיסוקיו" הוא דואג ומטפל גם בבעיות הקטנות של ברואיו, הקב"ה הוא המנהיג האחד והיחיד שיכול גם תכ"ד כל עיסוקיו הרבים והחשובים הקשורים לכלל העולם לטפל גם באלמנה מהרחוב הסמוך שאין לה כרגע מספיק כסף לקנות משקפיים לבנה הפעוט... זובני הגדלות של הבורא "המגביהי לשבת" הקב"ה יושב במקום הגבוה ביותר בבריאה ועם כל זאת הוא גם "המשפילי לראות" את הדברים הקטנים ביותר בבריאה.

(13)
מ

המנהל קורא בלשונו למדה אלוקית מופלאה זו "מדת הפשיטות" כלומר היכולת להתפשט ולהתרחב ולהיות בכל המקומות הנדחים ביותר בבריאה, ובשפה שלנו נקראת מדה זו "מדת הענווה" הענווה זוהי מדה שאין לה גבולות ומעצורים אדם שחסר לו ממדה זו אדם שנגוע בהפך של מדה זו הוי אומר אדם שיש בו מן הגאווה אדם כזה הוא בעצם בעל מום הוא חסום וכבול במעשיו ובפעולותיו ע"י גאוותו שמונעת ממנו לדבר עם פלוני או ללכת למקום אלמוני לפי שאינם לפי כבודו. אצל הקב"ה התפיסה היא הפוכה לגמרי ממושגי הכבוד שהשתרשו אצלנו, בעולם הזה אדם שיהיה לו מעט כבוד או מעמד אדם זה כבר לא יסתובב וידבר עם כל אדם אלא רק עם אנשים שנראים בעיניו

"במקום שבו אתה מוצא את כחו שם אתה מוצא ענוותנותו", הקב"ה עם כל כחו ויכולותיו הוא יכול לרדת ולהתפשט למקומות הנמוכים ביותר.

זהו הלימוד הגדול מהפסוק "כי ה' אלוקיכם הוא אלוקי האלוקים ואדוני האדונים הקל הגדול הגיבור והנורא... עושה משפט יתום ואלמנה ואוהב גר".

(גבורות ה' פ' סז).